

УДК 341.244«2009»:061.1ЄС

ТРАНСФОРМАЦІЯ ІНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ ЄС ЗА ЛІСАБОНСЬКИМ ДОГОВОРОМ

Оксана Краєвська, Галина Утко

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Січових Стрільців, 19, м. Львів, Україна, 79000, тел. (032) 239-46-56,
e-mail: okraj@ukr.net; galinkautko@bigmir.net*

Досліджено проблему реформування Європейського Союзу після набуття чинності Лісабонським договором 1 грудня 2009 року, проаналізовано основні положення Лісабонського договору та його вплив на трансформацію інституційно-правової системи ЄС.

Ключові слова: Європейський Союз, інституційно-правова система ЄС, Лісабонський договір, трансформація.

Європейський континент на початку ХХІ століття став зразком тісної міждержавної співпраці з прозорими кордонами, відкритими для вільного руху осіб, капіталів, товарів та послуг. Інтеграційні процеси, що відбуваються у сучасній системі міжнародних відносин, мають безпрецедентне значення. Започатковані як європейська економічна інтеграція, вони поступово набули політичного, соціального та культурного виміру. Починаючи від підписання Римських договорів, європейська інтеграція отримала політико-правове втілення в Європейському Союзі – єдиному правовому просторі з наднаціональними інституціями та спільним ринком, економічним та валютним союзом, спільними політиками в основних сферах життєдіяльності.

Розширення ЄС до 27-ми держав-членів стало причиною того, що функціонування інституційно-правової системи ЄС потребувало нагальних змін. Так, непроста соціально-економічна ситуація в нових державах-членах, неспроможність вироблення консолідованої зовнішньополітичної позиції, суперечливість політичних позицій в усіх державах-членах говорили про те, що диференціація у ЄС із прийняттям нових країн не лише не зменшилась, а, навпаки, зростає ще більше. Свідченням цього стала поява багатьох неузгодженостей у процедурі ухвалення рішень в ЄС, адже збалансування інтересів 27-ми держав при ухваленні рішень за системою Ніццького договору стало надто складним. Про ефективність ЄС-27 годі було говорити. Окрім того, величезна кількість установчих договорів, договорів та актів про вступ, підписаних з новими державами-членами, настільки ускладнили увесь інституційний механізм і процедуру функціонування ЄС, що рішучі кроки у напрямі трансформації інституційно-правової системи ЄС стали більш, ніж нагальними.

Отже, метою цієї статті є дослідження трансформації інституційно-правової системи Європейського Союзу за Лісабонським договором 2007 р.

Проведене дослідження базується на комплексному аналізі положень Лісабонського договору (Консолідованої версії *Договору про Європейський Союз* (ДЄС) та *Договору про функціонування Європейського Союзу* (ДФЄС)) [7] та аналітичних праць дослідників процесів європейської інтеграції та інституційно-правового розвитку ЄС в Україні і за кордоном, серед яких Н. Антонюк, І. Березовська [1; 11], Д. Булгакова [2], О. Гладенко [3], А. Дідікін [4], І. Грицяк [14], С. Кашкін [6], В. Копійка [8], М. Микієвич [10], В. Муравйов [11], В. Посельський [13], В. Решота, О. Решота [15], Ю. Утко [10], Т. Шинкаренко [8] та ін.

У результаті реформи засновницьких договорів, проведених Лісабонським договором 2007 року, «новий» ЄС є інтеграційним об'єднанням із відносно простою внутрішньою організацією за рахунок ліквідації «структури трьох опор». Це дало змогу звільнитися від заплутаної двозначності понять «Європейський Союз» - «Європейське Співтовариство (ЄЕС)». Усі згадки про останнє були замінені на Європейський Союз. Тобто після вступу нового Договору в силу ЄЕС остаточно припинило своє існування. Договір про заснування ЄЕС 1957 р. формально залишається в силі, однак з суттєвими змінами, новою структурою та назвою – Договір про функціонування ЄС (ДФЄС). У цій якості він буде виступати як один із двох засновницьких договорів «нового» ЄС.

Основоположним принципом організації «сучасного» ЄС є принцип єдиної правосуб'єктності (ст. 47 ДЄС) [7], тобто надання ЄС статусу юридичної особи. Цей принцип суттєво зміцнить його позиції у світі та на переговорах із третіми державами, а також з міжнародними організаціями. Призначення принципу єдиної правосуб'єктності визначається у таких прерогативах: ЄС розглядають як єдиний суб'єкт компетенції, яку надано йому державами-членами; ця компетенція реалізується через єдину систему власних інститутів, органів та установ; сформована єдина система правових актів (регламентів, директив і т. д.), що прийматимуть у всіх сферах його компетенції; визнається наявність у ЄС максимально широкої «правоздатності» юридичної особи та його деліктоздатності, тобто здатності нести відповідальність, згідно з договорами та іншими обов'язками; передбачено право ЄС підписувати міжнародні договори із третіми державами і міжнародними організаціями, мати привілеї та імунітети на території держав-членів, створювати дипломатичні місії та представництва; наявність у ЄС свого бюджету, що фінансується за рахунок власних ресурсів, свідчить також про його фінансову автономію [6, с. 83–96, с. 84–85].

Лісабонський договір змінює також усю систему цінностей та цілей ЄС. Цінностей ЄС, що відтепер стають новою правовою категорією, чітко дотримуватимуться держави-члени, а у випадку їхнього порушення ЄС має право накладати на таку країну певні санкції (ст. 7 п. 1 ДЄС) [7] – позбавлення голосу у міжурядових інституціях тощо. До таких цінностей зачислено: людську гідність, рівноправність, свободу, демократію, плюралізм, недискримінацію,

солідарність та рівність жінок і чоловіків і т. д. (ст. 2 ДЄС) [7]. Цілі ЄС відтепер визначатимуть зміст та об'єм наданих йому компетенцій, а також слугуватимуть одним із критеріїв правомірності його дій та рішень його органів (зокрема, у випадку оскарження правових актів ЄС у Суді Європейського Союзу). Лісабонський договір містить відповідний перелік таких цілей (ст. 3 ДЄС) [7].

Також проведено чіткіше розмежування предмета повноважень та компетенцій між ЄС та державами-членами. Визначено три типи компетенцій: виключну (лише Союз може здійснювати законодавчу діяльність й ухвалювати юридично обов'язкові акти; держави-члени мають право діяти в цій сфері самостійно, лише якщо вони отримали від Союзу належні повноваження або для імплементації правових актів Союзу) (ст. 2 ДЄС) [7] і зосереджується у таких сферах, як зовнішньоекономічні відносини, митний союз, конкурентні правила внутрішнього ринку, валютна політика зони євро, політика у сфері рибальства, спільна торговельна політика та ін. (ст. 3 ДЄС) [7]; спільну компетенцію (виконання повноважень ЄС не повинне перешкоджати здійсненню повноважень держав-членів у певній сфері) будуть використовувати у таких сферах, як сільське господарство, рибальство (за винятком збереження морських біологічних ресурсів), докільля, захист прав споживачів, транспорт, транс'європейські мережі, енергетика та ін. (ст. 4 ДЄС) [7]; «підтримуюча» компетенція (ЄС має повноваження вживати заходи для підтримки, координації та доповнення дій держав-членів) – промисловість, культура, туризм, освіта, професійне навчання, молодь та спорт (ст. 6 ДЄС) [7].

Лісабонський договір систематизував основні принципи компетенції ЄС, чітко визначивши вперше найважливіший принцип функціонування політичної влади – принцип наділення компетенцією. Він підкреслює договірне походження, природу та джерело владних повноважень ЄС. З цього принципу випливає, що ЄС не має права виходити за межі наданих йому компетенцій державами-членами, а також повинен строго дотримуватися цілей та принципів, зафіксованих в установчих договорах, а уся остаточна компетенція залишається за державами-членами [11, с. 53–58]. Договір також наголошує на необхідності дотримання принципів субсидіарності та пропорційності при поділі компетенцій між ЄС та державами-членами. Принцип субсидіарності дещо уточнено і відредаговано: «Союз у тих сферах, що не належать до його виключної компетенції, діє тією мірою і тільки тоді, коли цілі відповідних заходів на рівні держав-членів (чи то на рівні центральному, регіональному, локальному) неможливо досягнути належним чином, і якщо їх краще досягнути на рівні Союзу» (ст. 5 ДЄС) [7]. Зрозуміло, що таке трактування є дещо абстрактним і може мати двояке значення.

Лісабонський договір включає до роботи ЄС і парламенти держав-членів. Вперше за все існування ЄС національні парламенти держав-членів ЄС матимуть безпосередній вплив на процес прийняття рішень. Так, нова «система раннього попередження» даватиме змогу їм протягом восьми тижнів вносити поправки до проектів законів, прийнятих Єврокомісією. Якщо більшість національних парламентів висловить свою позицію «проти», тоді до таких

законопроектів вносять зміни або й взагалі їх скасовують [15, с. 128]. Отож національні парламенти отримують функцію контролю за тим, щоб ЄС не вийшов за рамки своїх повноважень.

Основна частина змін, що припала на долю Лісабонського договору, стосується інституційної системи ЄС та її функціонування. У «новому» ЄС зберігається уся, раніше укладена, система керівних та інших інстанцій, яка тепер матиме трирівневий характер:

1. Вищий рівень, як і сьогодні, займуть інституції Союзу, що складають вищий ешелон, центр, ядро всього механізму управління ЄС. Відповідно до статті 13 ДЄС, інституційний механізм ЄС віднині налічує сім елементів: Європарламент, Єврокомісію, Раду ЄС, Європейську раду, Суд ЄС, Європейський центральний банк (ЄЦБ) та Рахункову палату. Порівняно зі «старим» Союзом, кількість інституцій збільшено на дві: за рахунок Європейської ради та ЄЦБ, що відіграють принципову роль в управлінні ЄС.

2. Інші інстанції ЄС, що не отримали статус «інституції», за традицією йменуватимуть його «органами». На відміну від інституції, їхня кількість не є фіксованою: останні можна утворювати як установчими договорами, так і правовими актами інституцій. Сюди входять: Економічний та соціальний комітет, Комітет регіонів, Європейський омбудсмен, Європейський контролер по захисту даних, Європейське відомство по боротьбі із шахрайством, Європейська прокуратура (у випадку її створення, що прямо передбачено у ст. 86 Договору про функціонування ЄС).

3. Зрештою установчі договори ЄС вперше виділяють в окрему категорію установи ЄС. Це ті відомства Союзу, що виконують спеціалізовані функції і володіють самостійною правосуб'єктністю як юридична особа – Європейський інвестиційний банк, Європол, Євроюст, Європейське оборонне агентство [6, с. 68].

У Лісабонському договорі найбільше змін зазнав перший рівень інституційної системи ЄС – політичні інституції, спільними зусиллями яких здійснюється формування та реалізація спільних політик ЄС – Європейського парламенту, Європейської ради і Ради ЄС та Єврокомісії.

Європейський парламент, згідно із Договором, максимально матиме кількість депутатських мандатів – 750 + Голова. Визначено також і принципи майбутнього розподілу цих мандатів з тим, щоб кожна держава отримала не менше 6-ти та не більше 96-ти місць. Також Лісабонський договір зазначає, що Парламент обиратиме простою більшістю (376 голосів) Президента Комісії (ст. 14 ДЄС) [7]. Значно розширено повноваження Парламенту у процесі прийняття рішень, адже звичайну законодавчу процедуру застосовуватимуть майже у вдвічі більшій кількості сфер, зокрема це поширення відбулося на політику притулку та імміграції, заходи з боротьби проти міжнародної злочинності та тероризму тощо (загалом 40 сфер).

Особливу увагу слід приділити суттєвим новаціям у статусі, структурі та функціональному призначенні Європейської ради. На виконання завдань цього органу, згідно з договором, введено нову посаду – Президента Європейської

ради (ст. 14 ДЄС) [7], котрого обрано лише главами урядів (тобто без залучення Європейського парламенту) зі строком повноважень на 2,5 року і котрий повинен (скасовуючи модель піврічної ротації державами-членами) «професіоналізувати», підвищити та полегшити процедуру ухвалення рішень з огляду на її і надалі «одноголосну та консесуальну природу», а також представляти ЄС у міжнародних відносинах. Першим президентом Європейської ради був призначений прем'єр-міністр Бельгії Герман ван Ромпей 20 листопада 2009 року [3, с. 74–75].

Рада Європейського Союзу, яка сьогодні є головним законодавчим органом ЄС, займе, згідно з положеннями Лісабонського договору, більш рівноправне положення із Європарламентом. Найважливіші зміни, що стосуються Ради, пов'язані з механізмом прийняття у ній рішень. З 1 листопада 2014 року голосування в Раді з питань, які не є пропозиціями Комісії чи Високого Представника ЄС із закордонних справ та політики безпеки, потребуватиме кваліфікованої більшості принаймні у 72% членів Ради, що представляють держави-члени, населення яких становить близько 65% населення ЄС. Також у разі, якщо не всі члени Ради братимуть участь у голосуванні, кваліфікованою більшістю вважатимуть голоси 55% членів Ради, що представляють держави-члени, які беруть участь у голосуванні та населення котрих становить близько 65% населення ЄС. Блокувальна меншість має складатися хоча б із мінімальної кількості членів Ради, що представляють понад 35% населення держав-членів, які беруть участь у голосуванні, плюс один член. Утримання під час голосування не перешкоджатиме прийняттю рішення, що потребує одностайності (ст. 238 ДФЄС) [7]. Збільшилася також і кількість сфер, що підпадають під процес голосування на основі кваліфікованої більшості (раніше до них застосовували одностайність): спільна транспортна політика, культура, туризм, енергетика, космічна політика, інтелектуальна власність і т. д. (всього понад 40 сфер). Як і раніше, одностайність потрібна буде для ухвалення рішень, що стосуються податків, соціальної безпеки, зовнішньої політики та політики безпеки, оперативного співробітництва поліції, місць в інституціях ЄС.

Окрім того, змінюється і форма головування у Раді ЄС. Згідно з Лісабонським договором, посада Голови Ради ЄС, що змінювалася кожних шість місяців новою державою-членом у порядку ротації, перетворюється у колективну посаду, яку водночас займатимуть три держави протягом 18-ти місяців. Таке нововведення повинно надати інституту головування в Раді колективного та більш ефективного характеру [9, с. 5].

Не минула змін і Єврокомісія. Згідно з Лісабонським договором, модель «один комісар – одна країна» продовжить свою дію до 2014 року. При цьому, до складу ЄК входить як її Президент, так і Високий Представник ЄС із закордонних справ та політики безпеки, який буде водночас віце-президентом Комісії (ст. 17 п. 4 ДЄС) [7]. Отже, враховуючи потенційне розширення ЄС за рахунок нових країн, кількісний склад Єврокомісії може збільшитися до 30-ти, що значно ускладнить її діяльність. Уже 2014 року відбудеться скорочення кількісного складу ЄК до двох третин від кількості країн-членів ЄС, включаючи

Президента Комісії та Високого Представника ЄС. Передбачають, що Комісія налічуватиме приблизно 18 комісарів, яких номінуватимуть на основі географічного балансу. Жодна з країн ЄС не матиме свого представника в ЄК понад один термін (ст. 17 п. 5 ДЄС) [7].

Лісабонський договір вводить також нову посаду Високого Представника ЄС із закордонних справ та політики безпеки, яка була замінена на пропонувану у Договорі про Конституцію для Європи посаду Міністра закордонних справ. Згідно з його повноваженнями, він водночас буде заступником Голови Європейської комісії і Головою Ради закордонних справ (ст. 18 ДЄС) [7], що робить його однією із найвпливовіших офіційних осіб ЄС. Під керівництвом цього Представника планують сформувати Європейську зовнішньополітичну службу, до складу якої входитимуть посадові особи відповідних департаментів Генерального секретаріату Ради та Комісії, а також посадовці, делеговані з національних дипломатичних служб держав-членів (ст. 27 п. 3 ДЄС) [7]. Високим представником ЄС із закордонних справ і політики безпеки 19 листопада 2009 року обрано англійську баронесу Кетрін Ештон.

Зміни у судовій системі ЄС мали обережний характер, оскільки вона функціонувала доволі успішно. У «новому» ЄС усі органи правосуддя отримали загальну колективну назву – Суд Європейського Союзу, у який входитимуть колишні Європейський суд, Суд першої інстанції та суди спеціалізованої юрисдикції. Кількість генеральних адвокатів буде збільшено із 8-ми до 11-ти (ст. 19 ДЄС) [7]. Для вдосконалення відбору кандидатів у вищі ешелони судової системи засновують також спеціальну кваліфіковану колегію. Важливим нововведенням також вважають предметне розширення юрисдикції Суду ЄС, яку раніше обмежували рамками лише «першої опори». Виключення становлять тільки Спільна зовнішня політика і політика безпеки, де новоутворений Суд ЄС не матиме повноважень.

Лісабонський договір, на відміну від свого попередника – Договору про Конституцію для Європи, не змінює суттєво правову систему ЄС. Він вносить лише деякі корективи. Зокрема, правова система ЄС й надалі складатиметься з «первинного» та «вторинного» (похідного) законодавства. Однак «первинне законодавство» складатимуть не безліч договорів із 1951 року, а лише два – Договір про Європейський Союз та Договір про функціонування Європейського Союзу. «Вторинне законодавство» теж не зміниться і включатиме регламенти, директиви, рішення, рекомендації та висновки з їхнім попереднім правовим значенням та силою. Проте Лісабонський договір уперше вводить певну класифікацію усіх правових актів Європейського Союзу, поділяючи їх на «законодавчі акти», «незаконодавчі акти», «інші акти інституцій, органів та установ ЄС» (ст. 288 ДФЄС) [7].

Законодавчі акти, за версією Лісабонського договору, повинні відповідати таким трьом критеріям:

1. По-перше, юридична форма: регламент, директива чи рішення, тобто акти, які мають юридично обов'язкову силу. Рекомендації та висновки, як документи, такими не визнають.

2. По-друге, суб'єкти, що приймають ці акти: Європейський парламент та Рада ЄС. Якщо документ прийнято у формі директиви чи регламенту, наприклад, Європейською радою або ЄК, то законодавчим його не вважатимуть.

3. По-третє, правотворча процедура: «звичайна законодавча процедура» або «спеціальна законодавча процедура».

До незаконотворчих актів Лісабонський договір пропонує зачислити:

- юридично обов'язкові акти (директиви, регламенти, рішення), прийняті Парламентом та Радою ЄС без застосування звичайної чи спеціальної законодавчої процедури;

- юридично обов'язкові акти (директиви, регламенти, рішення) інших інституцій, органів та установ ЄС (наприклад, регламенти та рішення Європейського центрального банку, рішення Європейської ради тощо);

- рекомендації та висновки, що самі по собі не мають юридично обов'язкової сили.

Інші акти інституцій, органів та установ ЄС – це акти інституцій ЄС у формах, не передбачених статтею 288 Договору про функціонування ЄС, а також акти інші ніж інституції, органи та установи ЄС (перелік невичерпний):

- внутрішній регламент;
- резолюція, декларація;
- кодекс поведінки;
- Біла, Зелена книги Комісії;
- міжінституційні договори;
- орієнтири Європейського центрального банку та ін.

Такий поділ і класифікація правових актів ЄС сприяє їхньому кращому розумінню серед його громадян [6, с. 92–98].

Лісабонський договір містить принципи для всіх попередніх договорів положення – право держави-члена на вихід із ЄС (ст. 50 ДЄС) [7]. Так, у Договорі зазначено, що будь-яка держава може вийти з ЄС, згідно з положеннями її національної конституції. В установчому договорі передбачено і спеціальну процедуру виходу: спочатку держава-член, що прийняла рішення про вихід з ЄС, сповіщає про свій намір Європейську раду; далі ЄС провадить переговори з цією державою щодо угоди про вихід; цю угоду від імені ЄС укладає Рада ЄС, діючи подвійною більшістю після отримання згоди Європарламенту. Держава, що виходить з Союзу, не бере участі ні в обговоренні, ані в ухваленні рішень щодо себе в Європейській раді чи Раді ЄС. Також ця держава втрачає не лише обов'язки, а й привілейовані права (вільна торгівля, чотири свободи тощо). Ця втрата може бути негайною (після набуття чинності договору) або відтермінованою (два роки після повідомлення про вихід). Стаття цього Договору також вказує, що держава, яка припинила членство в ЄС, однак згодом змінила свою стратегію і бажає повернутися, матиме таку можливість, за умови виконання усіх необхідних передумов.

Отже, можемо стверджувати, що «Консолідована версія Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу» або Лісабонський договір суттєво змінює інституційно-правову систему ЄС.

Фактично він породжує новий ЄС. Звичайно, що він не стає ідеальною політичною організацією, однак відрізнятиметься спрощеною структурою, більшою ефективністю в прийнятті рішень, транспарентністю, а також більшою демократизацією свого функціонування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. *Березовська І. А.* Лісабонський договір як правова основа для регулювання зовнішніх зносин Європейського Союзу / І. А. Березовська, О. М. Лисенко // Часопис Київського університету права 1/2011 [Електронний ресурс]. – [Цит. 10 червня, 2012]. – Режим доступу : <http://www.kul-lib.narod.ru/bibl.files/chas2011/11-307.pdf>
2. *Булгакова Д. О.* Конституційна реформа Європейського Союзу за Лісабонським договором. Основні положення [Електронний ресурс] / Д. О. Булгакова. – [Цит. 10 червня, 2012]. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vkhnucs/2010_49/49/2.pdf
3. *Гладенко О.* Лісабонський договір ЄС 2007 року як новий етап еволюційного розвитку права Європейського Союзу / О. Гладенко // Вісник центральної виборчої комісії, 2008. – №1 (11). – С. 73-77.
4. *Дідікін А.* Лісабонський договір і реформа правової системи Європейського Союзу / А. Дідікін // Юридичний журнал. – 2010. – № 1. – С. 42–43.
5. Інституційний розвиток ЄС [Електронний ресурс]. – [Цит. 10 червня, 2012]. – Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?showHidden=1&art_id=243284695&cat_id=223223535&ctime=1266855384301.
6. *Кашкин С. Ю.* Лиссабонский договор и основные тенденции и перспективы развития европейского права / С. Ю. Кашкин // Журнал зарубежного права и сравнительного правоведения. – М., 2008. – № 2. – С. 83–96.
7. Консолідована версія Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу [Електронний ресурс]. – [Цит. 14 червня, 2012]. – Режим доступу : http://www.minjust.gov.ua/files/consolidated_versions_20120516.PDF.
8. *Копійка В. В.* Європейський Союз: історія і засади функціонування : навч. посібник / В. В. Копійка, Т. І. Шинкаренко; за ред. Л. В. Губерського. – К. : Знання, 2009. – 751 с.
9. Лісабонська угода набула чинності // Євробюлетень, 2009. – № 12. – 28 с.
10. *Микієвич М.* Реформування інституційної системи Європейського Союзу згідно з Лісабонським договором / М. Микієвич, Ю. Утко // Вісник Львівського університету. Серія Міжнародні відносини, 2008. – Вип. 23. – С. 140–146.
11. *Муравйов В.* Види компетенції реформованого Європейського Союзу / В. Муравйов, І. Березовська // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Міжнародні відносини. – 2009. № 37 – С. 53–58 [Електронний ресурс]. – [Цит. 10 червня, 2012]. – Режим доступу :

www.nbuv.gov.ua/portal/natural/vknu/mv/2009_37.pdf

12. Основні елементи Договору про реформу ЄС [Електронний ресурс]. – [Цит. 10 червня, 2012]. – Режим доступу : <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/publication/content/19082.htm>

13. *Посельський В. М.* Європейський Союз після ратифікації Лісабонського договору: до стабілізації європейського будівництва, 2010 [Електронний ресурс] / В. М. Посельський. – [Цит. 10 червня, 2012]. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/esp/2010_1/10pvmseb.pdf

14. Правова та інституційна основи Європейського Союзу [Текст] : підручник / І. А. Грицяк, В. В. Говоруха, В. Ю. Стрельцов ; за заг. ред. М. Бойцун [та ін.] ; Нац. акад. держ. управління при Президенті України, Харківський регіональний ін-т держ. управління. – Х. : ХарПІ НАДУ "Магістр", 2009. – 620 с.

15. *Решота В.* Реформування Європейського Союзу за Лісабонським договором 2007 р. / В. Решота, О. Решота // Ефективність державного управління: зб. наук. праць. – 2010. – Вип. 25. – С. 123–130.

Стаття надійшла до редколегії 25.10.2011 р.

Прийнята до друку 05.05.2012 р.

THE TRANSFORMATION OF THE EU INSTITUTIONAL AND LEGAL SYSTEM UNDER THE LISBON TREATY

Oksana Krayevska, Galyna Utko

*Ivan Franko National University of Lviv,
Sichovykh Striltsiv St. 19, Lviv, Ukraine, 79000, tel. (032) 239-46-56,
e-mail: okraj@ukr.net; GalinkaUtko@bigmir.net*

The problem of reforming of the European Union according to the Lisbon Treaty from December, 1, 2007 is investigated. The main changes in the institutional and legal system of the EU are analyzed.

Key words: European Union, institutional and legal system of the EU, Treaty of Lisbon, transformation.

**ТРАНСФОРМАЦІЯ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ
СИСТЕМИ ЄС ПО ЛІССАБОНСЬКОМУ ДОГОВОРУ****Оксана Краевская, Галина Утко**

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
ул. Сечевых Стрельцов, 19, Львов, Украина, 79000, тел. (032) 239-46-56,
e-mail: okraj@ukr.net; GalinkaUtko@bigmir.net*

Исследована проблема реформирования Европейского Союза после вступления в силу Лиссабонского соглашения 1 декабря 2009 года, проанализированы основные изменения относительно институциональной и правовой системы ЕС.

Ключевые слова: Европейский Союз, институционально-правовая система ЕС, Лиссабонский договор, трансформация.